

ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ ΚΑΝΑΡΗΣ

(1790 - 1877)

Ο Μπουρλοτιέρης του 1821

Του Βαίου Γκαραγκούνη

5ο ΜΕΡΟΣ

Οι Τούρκοι ετοίμασαν το στόλο τους και με καινούργιο καπουτάν, τον Κιοσέ Μεχμέτ, προσπάθησαν να εφοδιάσουν την Πάτρα που την πολιορκούσαν οι δικοί μας, καθώς και το Ναύπλιο χωρίς επιτυχία. Στη ναυμαχία στις Σπέτσες 8 Σεπτεμβρίου 1822, ύστερα από τέσσερις ώρες αγώνα η τύχη μένει αναποφάσιστη.

Τότες ένας σπετσιώτης, Μπουρλοτιέρης ο Κοσμάς Μπαρμπάτσος, κέρδισε την αθάνατη δόξα, εκεί που με δυσκολία κράταγαν το βάρος του εχθρού, ρίχνετε με το μπουρλότο του καταπάνω στο δίκροτο που ήταν η σχολαρχία, «σίρας την μάχαιραν ενθαρίνει δια της τόλμης του τους δικούς του». Ο Κιοσέ Μεχμέτ βλέποντας το μπουρλότο, θυμήθηκε το πάθημα του Καραλή: ο φόβος λύγισε τη θέλησή του. Και ήταν θέαμα αλλόκοτο να βλέπεις το τρομερό ντελίμι να πασχίζει τρομαγμένο να γλυτώσει. Έμοιαζε φάλαινα που την κυνηγάει ο σπάρος. Οι Έλληνες είχαν μερίκι νικητές. Μετά και από τούτη την αποτυχία η τούρκικη αρμάδα έφυγε να περάσει τα στενά για να σιγουρευτεί στα Δαρδανέλλια, άραξε όμως στην Τένεδο.

Τον ακολουθούσαν μόνο σπετσιώτικα και ψαριανά, γιατί τα «υδραίικα μένουσιν», επειδή το μηνιαίον εσώθη. Είχανε δυο Μπουρλότα το ένα να πάρει ο Κανάρης και τα' άλλο Βρατσάνος, ήτανε μια μικρή σακολέβα, και ένα μπρίκι, που είναι μεγάλο-όσο πιο μεγάλο το μπουρλότο τόσο το καλλίτερο. Και τότες τι να δεις;

Αντί να μαλώνουν ποιός θα έπαιρνε το Μπρίκι, μάλωναν ποιός θα το δώσει στον άλλο. -Πάρε, μπρέ Κωνσταντή, έλεγε ο Βρατσάνος, εσύ το μπρίκι. -Όχι, Γιώργη αποκρινόταν ο Κανάρης, εσύ να το πάρεις. Τέτοιοι άνθρωποι ήταν... Τέλος πήρε το Μπρίκι ο Κανάρης, και τη νύχτα Μπαίνουν στο στενό της Τένεδου.

Ο Κανάρης και το τσούρμο του κατάφερε και πάλι να στεριώσει το μπουρλότο στο πιο μεγάλο καράβι, και να το πυροπολήσει, (ήταν υποναυαρχίδα) γιατί η καπιτάνα είχε μπει στα στενά. Ο Βρατσάνος έριξε κι αυτός το μπουρλότο του σε φρεγάδα, οι Τούρκοι όμως κατάφεραν και το ξεκόλλησαν, αλλά αν και δεν έκαψε τη φρεγάδα,

όμως ο πανικός που ακολούθησε στην αρμάδα ήταν χειρότερος κι από εκείνον της Χίου, και οι ζημιές μεγαλύτερες. Ο Πουκεβίλ (Γάλλος πρόξενος) μιλάει πως τσακίστηκαν δώδεκα μπρίκια, δυο φρεγάδες και μια κορβέτα, τα παράτησαν τα τσούρμα και βγήκαν στην ξηρά. Ο Κανάρης μόνον ήτο αλάνθαστος, της επιθέσε-

ως γράφει ο Juriende de la Graviere «ήρως άξιος των ψαλμών της καρδιάς των ποιητών, ο Κανάρης εντός εξ μόλις μηνών, με τα δυο πλοία που κατέστρεψε, κατεπόντισεν υπέρ τους τρισχιλίους άνδρας. Ήρκει μόνον να ακουστεί το όνομά του όπως ολόκληροι στόλοι τραπώσιν εις φυγήν». (τούτος ο ξένος De la Graviere έγραψε την καλύτερη ιστορία του ναυτικού μας του 1821). Με τούτο το δεύτερο κατόρθωμα οι ναυτικοί μας άποχτησαν πλήρη θαλασσοκρατία.

Το ντοβλέτι ύστερα από τούτες τις νίκες, και με τις συμβουλές των Ευρωπαίων άλλαξε την αρμάδα, έφτιαξε πιότερες φρεγάδες, μικρότερα και ευκολοκίνητα καράβια δηλαδή. Για καπουτάν πασά διάλεξε το Μεχμέτ Χορσέφ ή Τοπάλ παρατσούκλι που θα πει κουτσός, τον πανουργότατον, δολιωτάτον εξ' όλων. Τούτος ο πανούργος απαίτησε, και το ντιβάνι πληρώνοντας χουβαρδάδικα, πήρε στη δούλεψή του πιότερους χριστιανούς οφικιάλους και μαρινάρους, ραδιούργος καθώς ήταν κατάφερε, να προσκυνήσουν, μερικά απ' τα νησιά μας, αφού τα καράβια μας αδρανούσαν: -«Η μας δίνετε χρήματα, λέγανε στην Κυβέρνηση, να κινήσουμε τα πλεούμενά μας ή τα κρατάμε δεμένα». Αλλά δεν μπορεί επουδενί λόγο να κατηγορήσει κανείς τους ναυτικούς μας αφού δεν είχαν πόρους ζωής, έπρεπε κάπως να ζήσουν, αλλά και τις οικογένειές τους να συντηρήσουν.

«Ο Χορσέφ βγήκε απ' τα στενά στις 15 του Μάη, ανενόχλητος τροφοδότησε τα κάστρα της Μεθώνης και της Κορώνης, τα ασκέρια του «φανέρωσαν τέτοια βαρβαρότητα στην Εύβοια που ξεπέρασε ακόμα και εκείνη

της Χίου». Τα καράβια των τριών νησιών μας συνάχτηκαν στην Ύδρα κατά τα τέλη Αυγούστου και με τη ναυμαχία του Άθωνα, και στον κόλπο του βόλου ο Κανάρης πήρε μια λαβωματιά στο χέρι. Ο Χορσέφ όμως αναχώρησε για τα Δαρδανέλλια αφήνοντας έντεκα καράβια στη Χαλκίδα, να διαφεντεύουν τον Ευβοϊκό τον Παγασητικό και τις Σποράδες. Απ' αυτά εκτός απ' τις ζημιές που τα προκάλεσαν οι ναυτικοί μας έπιασαν ζωντανά τα έξι και ένα το' καψαν από μόνοι τους οι Τούρκοι. Και εκεί άρχισαν οι τσακωμοί μεταξύ τους για τη μοιρασιά.

Έτσι σχεδόν άδοξα τελείωσε η πρώτη εκστρατεία του Τοπάλ, που γυρίζοντας στην Πόλη έλεγε πως προσκύνησαν τα νησιά μας -μόνο στα χαρτιά- γιατί η θάλασσα ήταν πάλι δικιά μας, αλλά και ο τρίτος χρόνος του εικοσιένα, που βρήκε τους Έλληνες στεριά και θάλασσα νικητές. Όμως το σαράκι του πρώτου εμφύλιου θα φέρει αμέτρητες καταστροφές και αδελφοκτόνες συμφορές, και τούτα ήταν τα κατορθώματα του Μαυροκορδάτου και όχι μόνο. Γράφει επιγραμματικά δημ. Φωτιάδης. «Κρατώντας ο Μαυροκορδάτος στα χέρια του τη φαναριώτικη «χουλιάρα» της ίντριγκας, ανακάτευε με δαύτη αγωνιστές, κοτζαμπάσηδες, νοικοκυραίους, και το λαουτζίκο». Να τι λέει και ο ιστορικός Καθηγητής του πανεπιστημίου της Αθήνας δημ. Βερναρδάκης 1874. «Υπήρξεν ο ολέθριος της Ελλάδος δαίμων απ' αρχής μέχρι τέλους!». Και επήλθε η τραγωδία της Κρήτης, η «ανέλπιστη» συμφορά της Κάσου, αλλά και η καταστροφή των Ψαρών». Όταν ζητήθηκε απ' το Μιαούλη να βοηθήσει την

Κρήτη: -«Τι μπορώ να κάνω, είπε, εγώ πήρα εντολή να πάω στ' Ανάπλι». Πήγαινε να το μπλοκάρει εκεί βρισκονταν ο Μαυρομιχάλης με το «εκτελεστικό», μια και είχαμε δυο Κυβερνήσεις. Η άλλη ήταν το Βουλευτικό με το Γιώργο Κουντουριώτη και το Μαυροκορδάτο. (Για όλα τούτα τα καμώματα ο άλλος μεγάλος ήρωας Μακρυγιάννης, αγανακτισμένος θα γράψει στα απομνημονεύματά του). «Μούντζες και στρούντζες νάχουν και τόνα μέρος και τ' άλλο». «Αυτά που έβλεπα με πείραζαν. Ότι την επανάστασή μας θα την καταντήσουμε ληστεία, και η πατρίς κατάντησε η παλιοψάθα των ατίμων». Τέλος τα καράβια ξαναβγήκαν και γλύτωσε η Σάμος, και εκεί είχε το τρίτο κατόρθωμα ο ήρωάς μας, πυροπολώντας μια φρεγάδα (5 Αυγούστου 1824), Λένε πως εκεί είπε τούτα τα λόγια: -«Τα ψαρά σας καίνε, Τούρκοι! είμαι ο Κανάρης», αλλά εκεί έχασε και δυο απ' τα παλικάρια του, το Γιώργη Τσαπερλή από τη Σμύρνη και τον Γιάννη Μαυρογιάννη απ' τα Ψαρά. Αλλά όσα και αν πει κανείς για τον Ήρωα «Κανάρη» ποτέ δεν θα είναι αρκετά. Πως μπορείς με δυο λόγια να εξιστορήσεις το γεγονός και μόνο πως με την ασάβινη θέλησή του, και την ατρόμητη επίθεσή του, μπήκε στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας, (τέλη Ιουλίου 1825) και θα έκαψε την «αρμάδα του Μωχάμετ Άλυ» αν:

«Ο Κανάρης απότυχε, γράφει ο Σπηλιάδης, «δια την βραδύτητα του Βώκου και του Μπούτη.» Τον δυο άλλων ναυτικών μας της παρέας που καθυστέρησαν, και όταν επέστρεψε να εξηγηθεί μαζί τους, απομακρύνονταν, (μπήκε μόνος του), και αυτό είχε σαν αφορμή να αργήσει, να κάψει μεν το μπουρλότο του αλλά χωρίς ζημιές, αφού δεν πρόλαβε να το κολλήσει (στεριώσει) σ' ένα εχθρικό. Η άλλη αποτυχία του (αν μπορούν τέτοια κατορθώματα να θεωρηθούν αποτυχίες) στα μέσα Ιουλίου 1826, πάλι στη Σάμο όταν οι ναυτικοί μας έτρεψαν σε φυγή την αρμάδα του Τοπάλ, «κάποιος «αστάθμητος παράγοντας» όπως τον λένε οι σπουδαγμένοι θα κάνει να χαθεί άδικα τόση παλικαριά, το μπουρλότο παλαιό καθώς ήταν έπεσε με ορμή στη φρεγάδα, και αυτοδιαλύθηκε, αναμμένο βέβαια αλλά ανώφελα». Παραλίγο να χαθεί και ο ίδιος. Το τέταρτο κατόρθωμα του Ναύαρχου όπως αποκαλούσαν πια το ήρωά μας ήταν στον Καραμπαμπά κοντά στη Μυτιλήνη όταν πυροπόλησε μια τρικιάραρη τούρκικη κορβέτα, τέλος Μαΐου 1828, επί Καποδίστρια πια.

(Στα κατορθώματα ο Κανάρης έλεγε το μεγάλο λόγο μας λέει ο δημ. Φωτιάδης)

ΜΗΝ ΧΑΣΕΤΕ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ
ΤΕΤΑΡΤΗ ΤΟ 6ο ΜΕΡΟΣ